

บทที่ 4

สภาพทางกายภาพ, เศรษฐกิจ, สังคม และประชากรในจังหวัดกาญจนบุรี

4.1 ลักษณะทางกายภาพ

4.1.1 ที่ตั้ง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก ตั้งอยู่ตอนบนของภาคตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐโซเชียนิสต์แห่งสหภาพพม่า เป็นแนวยาวจากเหนือจดใต้ เป็นระยะทางประมาณ 460 กิโลเมตร ตามเทือกเขาตะนาวศรี มีเนื้อที่ของจังหวัด 19,486 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,178,750 ไร่ นับว่าใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 42.28 ของพื้นที่ภาคตะวันตก และเป็นร้อยละ 3.79 ของประเทศ ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 129 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี อุทัยธานี และจังหวัดตาก
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม และสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสาธารณรัฐโซเชียนิสต์แห่งสหภาพพม่า

จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 78 ตำบล 506 หมู่บ้าน ซึ่งจัดเป็นเทศบาล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 18 แห่ง ดังตารางที่ 4.1

จะเห็นได้ว่า จากลักษณะที่ตั้งของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งติดต่อกับกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวก (ดูแผนที่ 4.1 ประกอบ)

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

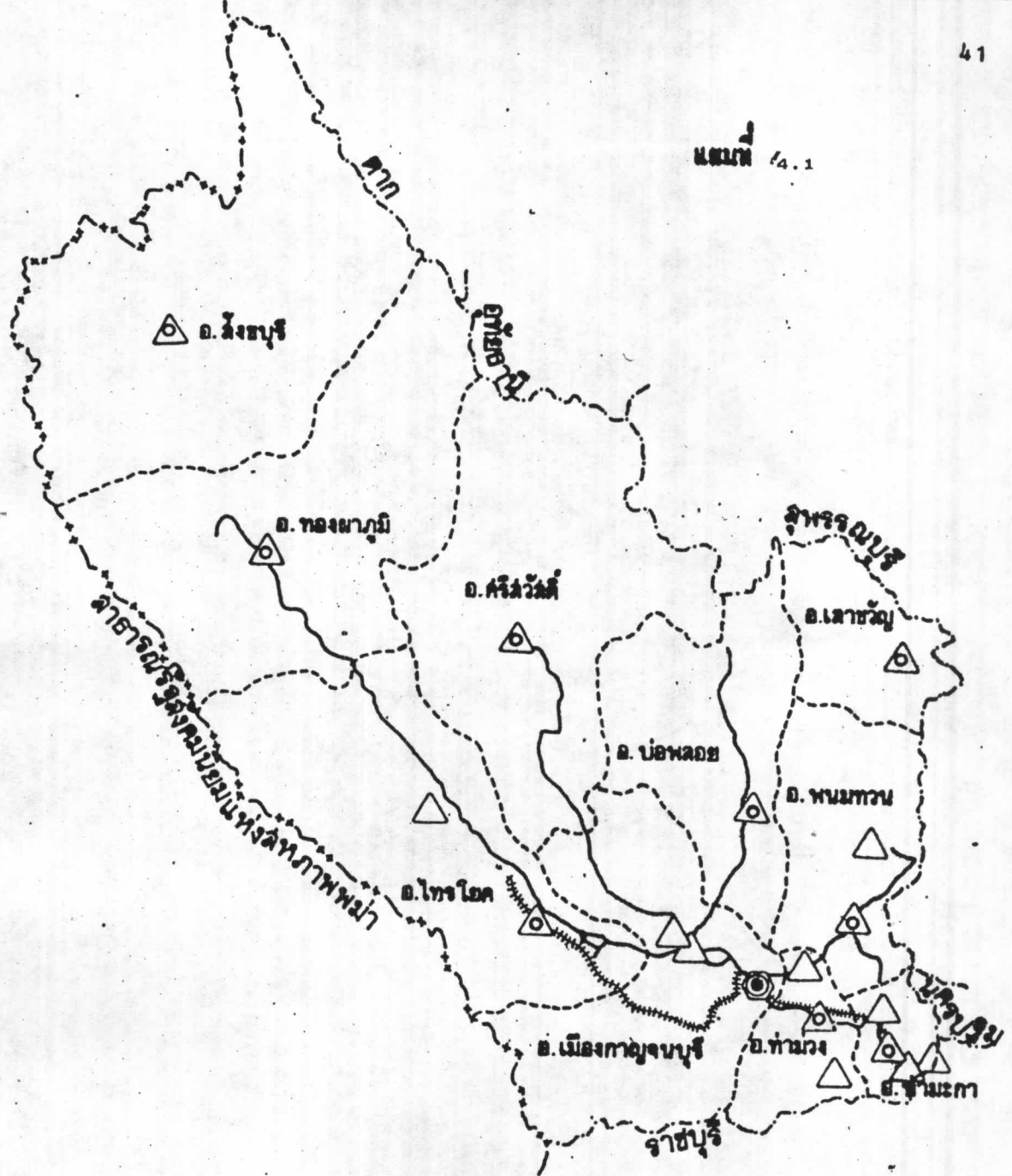
ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด เป็นป่าเขาประมาณร้อยละ 70 อยู่ทางภาคเหนือ และภาคตะวันตกของจังหวัด นอกจากนั้น เป็นป่าโปร่งและที่ราบ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศอาจจะแยกออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้คือ

ตารางที่ 4.1 แสดงเขตการปกครองของจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2524

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชนเทศบาล	ชุมชนสุขาภิบาล
เมืองกาญจนบุรี	15	85	1	2
ท่าม่วง	13	72	-	3
ท่ามะกา	16	128	-	4
พนมทวน	8	60	-	2
บ่อพลอย	3	25	-	1
ไทรโยค	7	36	-	2
ทองผาภูมิ	5	29	-	1
สังขละบุรี	3	24	-	1
ศรีสวัสดิ์	5	23	-	1
เลาขวัญ	3	23	-	1
รวม	78	506	1	18

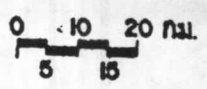
ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แผนที่ 4.1

ที่ตั้งและเขตการปกครอง

◎	ที่ตั้งจังหวัดและอำเภอเมือง	-----	เส้นแบ่งเขตจังหวัด
○	ที่ตั้งอำเภอ	-----	เส้นแบ่งเขตอำเภอ
⬡	ที่ตั้งเทศบาล	————	ถนน
△	ที่ตั้งสุขาภิบาล	+++++	ทางรถไฟ
++---++	เส้นแบ่งเขตประเทศ		

แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี

(1) บริเวณที่เป็นป่าเขา มีภูเขาหนาแน่น และป่าสูง บางตอนเป็นที่ราบ เหมาะแก่การเพาะปลูก เป็นท้องที่กันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ท้องที่เหล่านี้มีอยู่ทางทิศเหนือ และทิศตะวันตกของจังหวัด ได้แก่ ท้องที่อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอไทรโยค บางส่วนของอำเภอบ่อพลอย และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

(2) บริเวณที่เป็นที่ราบแห้งแล้ง เป็นบริเวณกว้างขวาง อยู่ทางด้าน ตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด พื้นที่ค่อนข้างเป็นที่ราบสูง พื้นดินเป็นทรายและหินลูกรังเป็น ส่วนใหญ่ ได้แก่ ท้องที่อำเภอพนมทวน อำเภอเลาขวัญ บางส่วนของอำเภอบ่อพลอย และ อำเภอเมืองกาญจนบุรี

(3) บริเวณอุดมสมบูรณ์ เป็นบริเวณอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และ ตอนกลางของจังหวัด ซึ่งอยู่สองข้างฝั่งแม่น้ำกลอง ตลอดไปจนจังหวัดราชบุรี พื้นที่เป็นดินร่วน ปนทราย อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี เป็นแหล่งที่เหมาะสมกับการทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้ การคมนาคม สะดวกสบาย บริเวณเหล่านี้ ได้แก่ ท้องที่อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา และอำเภอเมือง กาญจนบุรี

จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีภูมิประเทศเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ทาง ตอนเหนือและทางตะวันตก เป็นภูเขา และป่า จึงเป็นแหล่งทรัพยากรของแร่ธาตุ และป่าไม้ที่ อุดมสมบูรณ์ ทางตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่ราบแห้งแล้ง และทางตอนใต้ของจังหวัด เช่นที่ราบ อันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งศักยภาพในการพัฒนาได้สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ

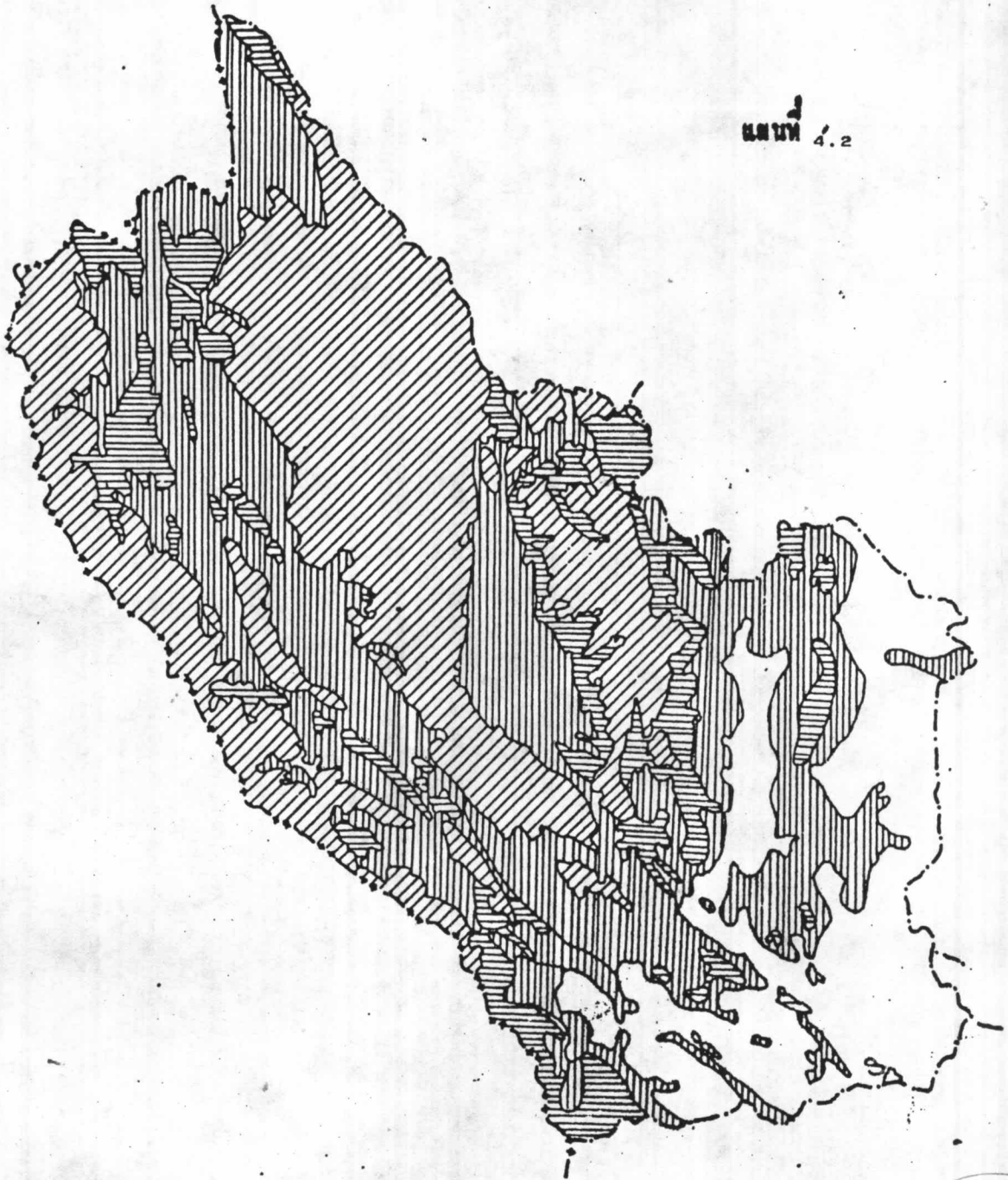
(ดูแผนที่ 4.2 ประกอบ)

4.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่กว้างขวางมาก จึงทำให้มีลักษณะภูมิอากาศ แยกต่างกันอย่างมาก ซึ่งสภาพของฤดูกาลต่าง ๆ ของจังหวัด อาจแบ่งช่วงเวลาทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูภูมิจะอยู่ระหว่าง 20 ถึง 37 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด อบอุ่นที่สุดในเดือนเมษายน ฤดูภูมิอาจ สูงถึง 39 หรือ 40 องศาเซลเซียส

แผนที่ 4.2

ลักษณะภูมิประเทศ

- ที่ราบ ความสูงเหนือก้นร่องน้ำไม่เกิน 30 เมตร ความลาดชันน้อยกว่า 2 %
- ที่สูงต่ำ ความสูงเหนือก้นร่องน้ำ 30-150 เมตร ความลาดชัน 2-10 %
- ภูเขา ความสูงเหนือก้นร่องน้ำ 150-600 เมตร ความลาดชัน 10-30 %
- ภูเขาสูง ความสูงเหนือก้นน้ำมากกว่า 600 เมตร ความลาดชันมากกว่า 30 %

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย

แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยของปริมาณน้ำฝนตกทั้งเดือนและปี ในรอบ ปี พ.ศ. 2515-2524 จังหวัดกาฬจนบุรี

ปี	เดือน												รวมทั้งปี	เฉลี่ยรายปี
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม		
2515	-	-	44.3	115.0	58.2	179.3	64.9	109.9	413.6	98.2	99.9	17.9	1,192.2	99.4
2516	1.5	2.0	55.4	6.1	190.0	73.9	84.5	85.7	218.9	238.5	107.2	-	1,063.5	88.6
2517	-	-	213.0	140.4	133.0	64.8	151.9	198.6	265.1	366.6	28.9	12.0	1,580.3	131.7
2518	77.9	-	56.1	59.8	204.1	104.2	126.3	84.6	222.0	295.6	34.3	23.9	1,288.8	107.4
2519	-	5.6	116.3	6.3	124.9	48.2	164.5	186.6	216.4	329.9	87.8	4.1	1,290.6	107.6
2520	0.3	-	11.7	39.9	184.9	50.5	96.5	60.4	112.9	68.6	2.0	-	627.7	52.3
2521	26.2	20.3	1.6	69.4	214.1	75.8	110.0	63.9	186.3	81.2	5.7	-	1,254.5	104.5
2522	-	16.3	0.7	37.8	28.2	215.0	29.4	120.9	238.5	75.7	6.5	-	769.0	64.1
2523	-	9.0	18.7	77.9	188.6	135.2	113.3	149.4	190.0	177.9	72.0	-	1,132.0	94.3
2524	-	23.3	1.0	112.6	89.5	75.0	75.3	88.2	-	132.7	30.7	0.2	628.0	52.4
รวมทั้งเดือน	105.9	76.5	518.8	665.2	1,415.3	1,021.9	1,016.6	1,148.2	2,063.7	1,855.7	475.0	58.1	10,826.6	808.1
เฉลี่ยรายเดือน	10.6	7.7	51.9	66.5	141.6	102.2	101.7	114.8	206.4	185.6	47.5	5.8		

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความชื้นสัมพัทธ์ ทั้งเดือนและปี ในรอบ 5 ปี (2520-2524) จังหวัดกาญจนบุรี

ปี	เดือน												รวมทั้งปี	เฉลี่ยรายปี
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม		
2520	61.67	58.62	58.55	57.51	69.64	63.89	71.26	67.26	73.37	74.31	64.01	58.60	778.9	64.9
2521	60.85	65.19	52.53	55.39	69.94	71.14	73.56	73.59	75.71	75.30	68.05	59.33	800.4	66.7
2522	58.43	56.21	49.33	55.11	58.69	72.84	67.16	71.91	77.84	69.29	61.42	58.75	756.9	63.1
2523	55.38	55.28	53.94	53.49	59.63	72.50	69.86	69.96	73.79	79.19	72.19	69.53	784.6	65.4
2524	60.18	61.37	55.56	60.88	70.32	76.42	70.78	72.96	-	74.69	80.39	66.38	749.9	62.5
รวมทั้งเดือน	296.51	296.67	269.91	282.38	328.22	356.79	352.61	355.68	300.71	372.78	346.06	312.59	3,870.7	322.6
เฉลี่ยรายเดือน	59.30	59.33	53.98	56.45	65.64	71.36	70.52	72.33	75.18	74.55	94.82	65.52		

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานที่สุด ปริมาณฝนตกโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 1,000 มิลลิเมตร ปริมาณฝนของจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อเทียบกับปริมาณฝนที่ Blaire จำแนกไว้ ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ทั่วไป จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรี มีฝนตกปานกลาง และตกชุกมากในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม (ในปี พ.ศ. 2515-2524) พื้นที่ทางตะวันตกตอนเหนือของจังหวัดมีฝนตกชุกมาก ส่วนตอนกลางมีฝนตกหนักและปานกลาง

(ดูตารางที่ 4.2 ประกอบ)

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายน จนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ อากาศจะเริ่มหนาวเย็น โดยเฉพาะในท้องที่ทางเหนือของจังหวัด อากาศจะหนาวเย็นมากที่สุด ได้แก่ อำเภอทองผาภูมิ ฤดูหนาวจะต่ำสุด คือ 5.5 องศาเซลเซียส จังหวัดกาญจนบุรียังมีปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ย 5 ปี ประมาณร้อยละ 20 ซึ่งเป็นความชื้นที่ต่ำพอสมควร (ดูตารางที่ 4.3 ประกอบ)

จะเห็นได้ว่า สภาพภูมิอากาศดังกล่าวเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่มากที่สุด

4.1.4 ลักษณะธรณีวิทยา

พื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ที่เคยมีระดับน้ำทะเล และจมอยู่ในท้องทะเลมาก่อน ต่อมาภายหลังจึงยกตัวขึ้นสูงกว่าระดับน้ำทะเล ซึ่งการยกตัวของพื้นที่นี้ เป็นผลมาจากการดันตัวของหินแกรนิตชั้นล่าง ซึ่งทำให้เกิดภูเขาต่าง ๆ มากมาย ภูเขาที่สำคัญ คือ ภูเขาถนนธงชัย ซึ่งผ่านกลางจังหวัดทางทิศเหนือจนเกือบสุดตอนใต้ กับภูเขาตะนาวศรี ซึ่งกั้นเขตแดนของจังหวัดกับประเทศสาธารณรัฐโซเชียนิสต์ แห่งสหภาพพม่า จังหวัดนี้จึงมีหินมากมาย ซึ่งพอจะแยกได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ คือ

(1) หินแกรนิตเก่า มีอยู่เป็นหย่อม ๆ ในเขตอำเภอสังขละบุรี ทองผาภูมิ ศรีสวัสดิ์ และอำเภอไทรโยค

(2) หินแกรนิตใหม่ เกิดเป็นแนวยาวตลอดเทือกเขาตะนาวศรี ตั้งแต่เขตอำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

(3) หินบะซอลต์ เป็นหินที่เกิดจากภูเขาไฟ มีอยู่ที่อำเภอบ่อพลอยเท่านั้น

(4) หินปูนชุกราชบุรี เป็นหินปูนสีเทา สลับด้วยดินทรายและหินดินดาน มีปรากฏเป็นบริเวณกว้าง อยู่ที่แนวแควน้อยและแควใหญ่ ผ่านกลางจังหวัด ตั้งแต่เขตอำเภอสังขละบุรี อำเภothองหาภูมิ อำเภoไทรโยค ลงมาจนถึงอำเภoเมืองกาญจนบุรี

(5) หินชุกกาญจนบุรี เกิดในแนวตะวันตกเฉียงเหนือถัดจากแนวหินแกรนิตใหม่ เข้ามาแนวเขตอำเภอสังขละบุรี อำเภothองหาภูมิ อำเภoไทรโยค และอำเภoเมืองกาญจนบุรี กับเกิดเป็นบริเวณกว้างทางด้านตะวันออกของจังหวัดในเขตอำเภothองหาภูมิ อำเภoศรีสวัสดิ์ อำเภob่อพลอย อำเภoเลาขวัญ อำเภoพนมทวน และอำเภoเมืองกาญจนบุรี (ดูแผนที่ 4.3 ประกอบ)

จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีลักษณะของโครงสร้างหินเก่าซึ่งเป็นแหล่งแร่ที่สำคัญอยู่ทางตอนเหนือ และทางตะวันตกของจังหวัด

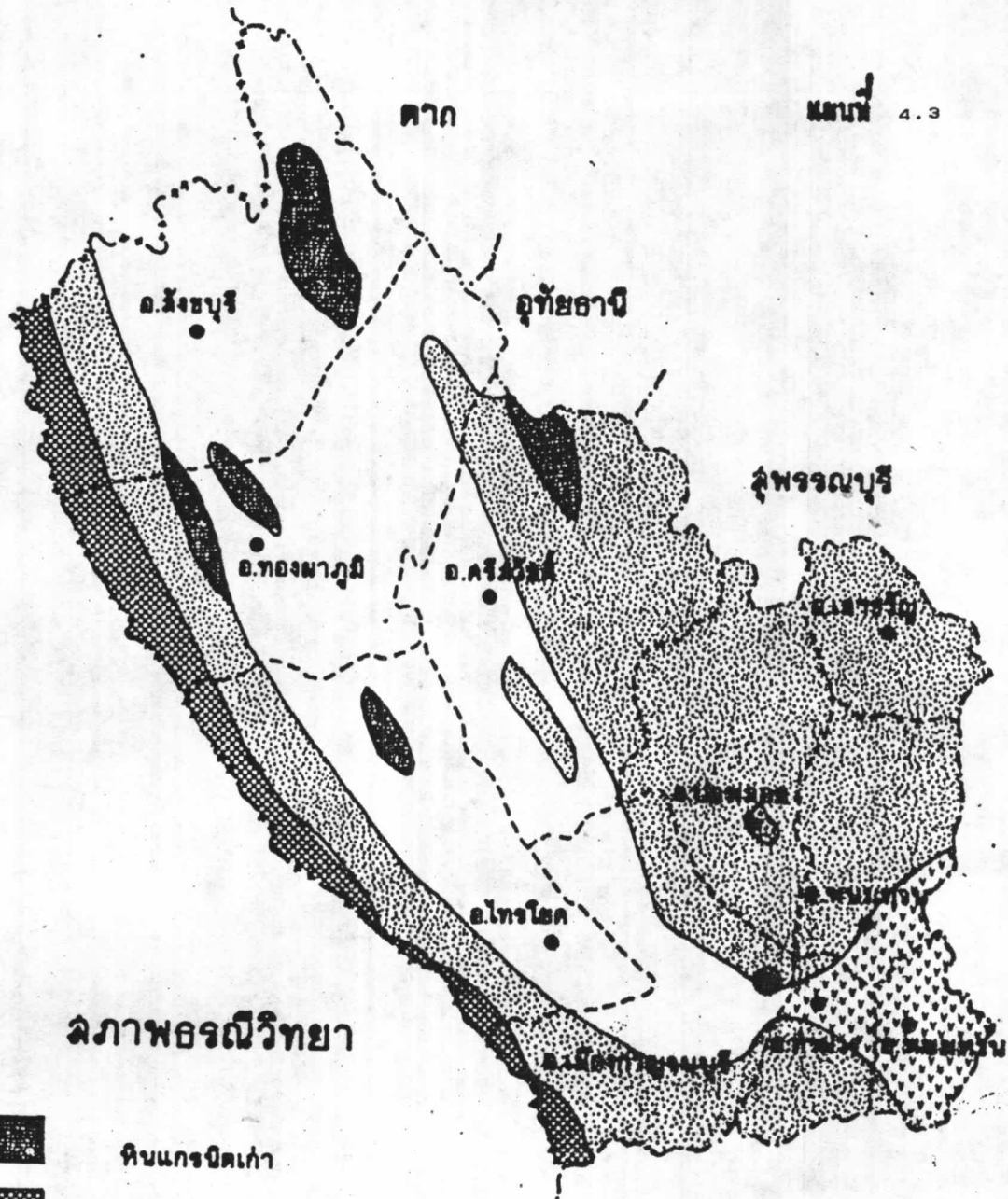
4.1.5 ลักษณะดินของจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรีมีดินหลายชนิดปะปนกัน ซึ่งแหล่งและประเภทของดินจังหวัดกาญจนบุรี ตามแผนที่กรมพัฒนาที่ดิน มีดังนี้คือ

(1) ดินชั้นเชิงเขา เป็นบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขา มีความลาดชันมาก ปัจจุบันเป็นป่าธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีการทำไร่ในบางแห่ง ศักยภาพในการให้ผลผลิตต่ำ เหมาะที่จะปล่อยให้ป็นป่าธรรมชาติตามเดิม ดินลักษณะนี้มีอยู่มากในอำเภอสังขละบุรี อำเภothองหาภูมิ อำเภoไทรโยค และอำเภoศรีสวัสดิ์ กับมีอยู่บ้างส่วนของอำเภoเมืองกาญจนบุรี อำเภob่อพลอย และอำเภoอื่น ๆ

(2) ดินตะกอน ลาน้ำที่มีฤทธิ์เป็นกรด เป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ให้ศักยภาพในการผลิตปานกลาง ดินชนิดนี้มีมากในเขตอำเภoพนมทวน อำเภoเลาขวัญ อำเภob่อพลอย บางส่วนของอำเภoศรีสวัสดิ์ และบางส่วนของเขตอำเภoเมืองกาญจนบุรี และอำเภoท่าม่วง

แผนที่ 4.3

ลภาพอณเฐวทยา

- ดินแกรบดเก้
- ดินแกรบดใหม่
- ดินซุดกาญจนบุรี
- ดินบุดซุดราษบุรี
- ดินบะชอดร้
- ที่ราบซุ่มดะพิกน้ำ

ที่มา : กรมทฐพษากอธรว

แนวททางพัฒนากุลาทกรรมจ้งหว้ดกาญจนบุรี

(3) ดินตะกอนลำนํ้าที่มีฤทธิ์เป็นค่าง เป็นดินร่วนหรือดินค่อนข้างเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์สูง ศักยภาพในการให้ผลผลิตการเกษตรค่อนข้างสูง ดินชนิดนี้มีอยู่ในลำนํ้า แควน้อย และลำตะเพลิน ในเขตอำเภอสังขละบุรี อำเภอดงพญาชัย อำเภอไทรโยค อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอบ่อพลอย และบางส่วนของอำเภอศรีสวัสดิ์

(4) ดินร่วนและดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ศักยภาพในการผลิตค่อนข้างสูง ดินชนิดนี้มีอยู่ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา และบางส่วนของอำเภอพนมทวน

(5) ดินร่วนและดินเหนียว มีศักยภาพในผลผลิตสูง ดินชนิดนี้มีอยู่ในเขตอำเภอท่าม่วงเป็นส่วนใหญ่ คือ พื้นที่ชั้นนอกของที่ราบริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองออกไป

(6) ดินเหนียวจัด มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางและค่อนข้างสูง มีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูง ดินชนิดนี้มีอยู่ในแนวลำนํ้าแม่กลอง ในเขตอำเภอท่าม่วงและอำเภอท่ามะกา

สรุป ลักษณะดินของจังหวัดกาญจนบุรีมีศักยภาพในการผลิต แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะที่สำคัญ คือ

(1) ศักยภาพสูง-สูงปานกลาง ส่วนใหญ่อยู่บริเวณทางตอนใต้และตะวันออกของจังหวัดกาญจนบุรี ลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินร่วน ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพัดพา มีความอุดมสมบูรณ์สูงมาก เหมาะกับการปลูกข้าว พืชไร่ ผัก และผลไม้ มีพื้นที่ประมาณ 4,096.71 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

(2) ศักยภาพปานกลาง ลักษณะเป็นดินทรายปนดินเหนียว ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้าเก่า และการพังทลายของผิวดินเก่าบริเวณเขา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์พอควรมีการระบายน้ำเลว เหมาะกับการปลูกพืชไร่ มีพื้นที่ประมาณ 3,049.15 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอบ่อพลอย พนมทวน และอำเภอเลาขวัญ

(3) ลักษณะดินเป็นภูเขา ไม่เหมาะแก่การเกษตร มีพื้นที่ 12,340.02 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีอยู่เกือบทุกอำเภอ แต่มีมากในอำเภอสังขละบุรี ทองผาภูมิ ไทรโยค และอำเภอศรีสวัสดิ์

(ดูแผนที่ 4.4 ประกอบ)

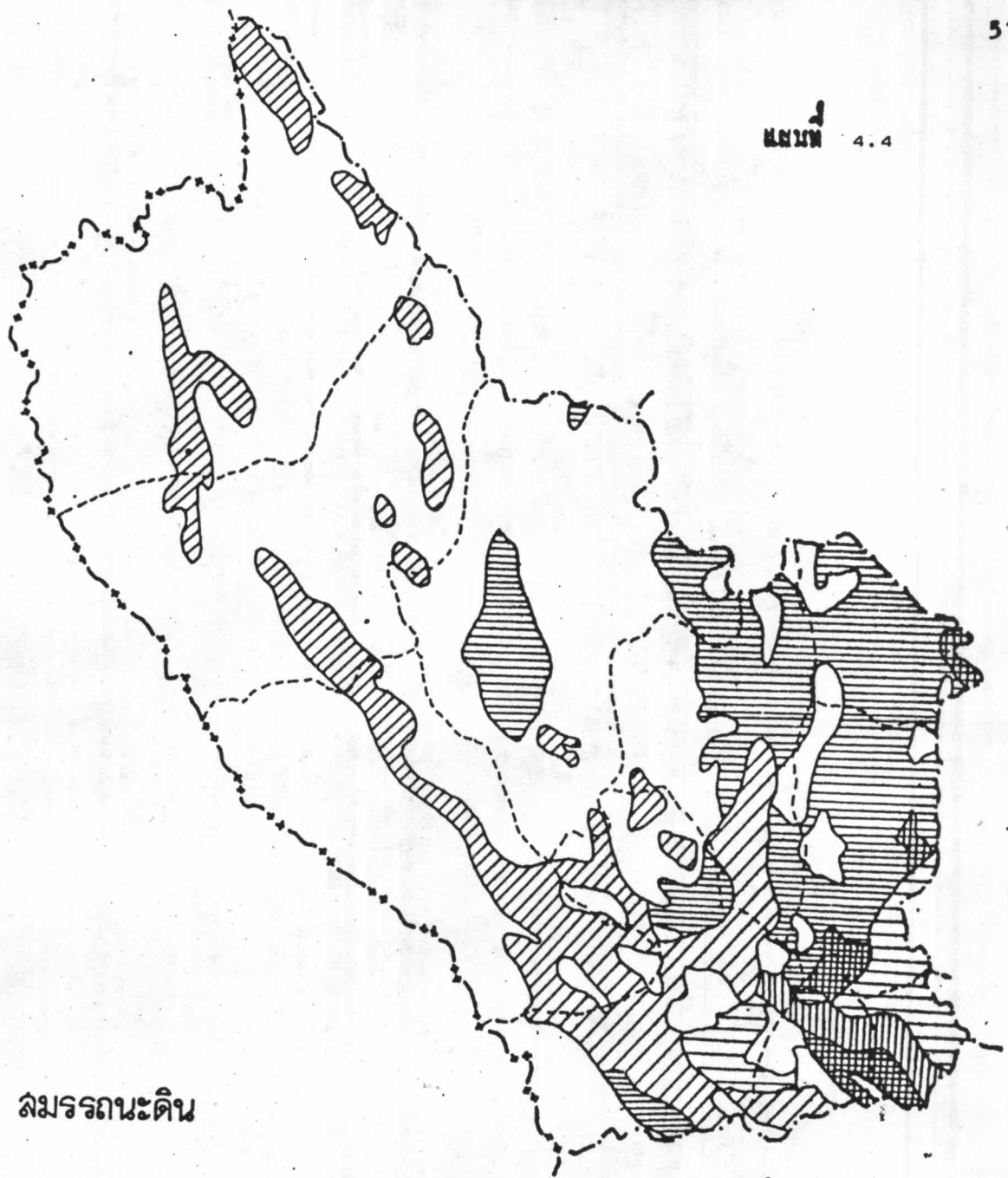
4.1.6 แหล่งน้ำของจังหวัด

ต้นน้ำของจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดกาญจนบุรี ถึงเขตจังหวัดอุทัยธานี ลักษณะทางน้ำมักเป็นร่องลึกในระหว่างหุบเขา มีบางสายไหลขึ้นไปทางเหนือสู่ประเทศสาธารณรัฐโซเชี่ยลิสต์ แห่งสหภาพพม่า ลำธารส่วนใหญ่จะไหลลงสู่แควน้อยและแควใหญ่ ซึ่งเป็นธารรับน้ำสำคัญทางด้านตะวันตก และตอนกลางของพื้นที่ แล้วรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลอง ลำน้ำที่สำคัญของจังหวัดนี้ ได้แก่

(1) ลำน้ำแควน้อย (ไทรโยค) มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 315 กิโลเมตร เกิดจากลำน้ำริณาชี ของกาเลีย และมีคส์ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี ไหลมาบรรจบกัน เหนือที่ว่าการอำเภอสังขละบุรีเล็กน้อย เรียกบริเวณนี้ว่า "สามสบ" เป็นลำน้ำน้อย ซึ่งมีสาขาใหญ่ ๆ ที่สำคัญ คือ ลำน้ำพาชี และลำน้ำน้อย ลำน้ำแควน้อย จัดว่าเป็นลำน้ำที่สวยงามมาก เพราะไหลผ่านภูมิประเทศอันงดงาม จนกระทั่งบรรจบกับลำน้ำแควใหญ่ เป็นลำน้ำแม่กลอง ลำน้ำแควน้อยมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 10,460 ตารางกิโลเมตร

(2) ลำน้ำแควใหญ่ ต้นน้ำเริ่มจากภูเขาใหญ่ชายแดนเหนือ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ไหลลงสู่ทางใต้ มีความยาวทั้งสิ้นจากต้นน้ำถึงจุดบรรจบลำน้ำแควน้อยที่ตำบลปากแพรก หน้าอำเภอเมืองกาญจนบุรี ประมาณ 380 กิโลเมตร และมีบริเวณพื้นที่เก็บกักน้ำน้อยอยู่เหนือบริเวณนี้จะบรรจบกับลำน้ำแควน้อย ประมาณ 14,800 ตารางกิโลเมตร บริเวณตอนเหนือของลำน้ำแควใหญ่ มีลักษณะค่อมลาดเตลลงมา ลำน้ำแควใหญ่มีสาขาสำคัญคือ ห้วยขาแข้ง

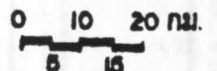
(3) แม่น้ำแม่กลอง ต้นน้ำเกิดจากลำน้ำแควน้อยและแควใหญ่ไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากแพรก หน้าเมืองกาญจนบุรี ไหลผ่านอำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา และจังหวัดราชบุรี แล้วไหลลงสู่ทะเลที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ

ลุ่มรณะดิน

- เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ดัชนีภาพสูง
- เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ดัชนีภาพค่อนข้างสูง
- เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ ดัชนีภาพค่อนข้างสูง
- เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ดัชนีภาพค่อนข้างสูง
- เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ดัชนีภาพปานกลาง
- ไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตรกรรม ดัชนีภาพต่ำ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี

130 กิโลเมตร แม่น้ำสายนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างมาก

(4) ลำตะเพิน เป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านบริเวณที่ราบลุ่มตะวันออกของจังหวัด ไหลลงทางใต้บรรจบกับแม่น้ำแควใหญ่ที่ตำบลท่าเสา อำเภอเมืองกาญจนบุรี มีความยาวประมาณ 85 กิโลเมตร

นอกจากนี้ ยังมีโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง และแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในท้องที่เกษตรเศรษฐกิจ ซึ่งรับผิดชอบโดยกรมชลประทาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งร่วมพัฒนาได้รับการชลประทานทั้งสิ้น 2,671,700 ไร่ ในท้องที่ของจังหวัดกาญจนบุรี 410,000 ไร่ โดยมีเขื่อนวชิราลงกรณ์ ซึ่งตั้งที่ตำบลห้วยขุม อำเภอท่าม่วง เป็นเขื่อนกั้นน้ำซึ่งมีระดับสูง 22 เมตร จากลำน้ำ ซึ่งสูงประมาณ 126 เมตร นอกจากนี้ ยังมีส่วนไฟฟ้าพลังน้ำอีกหลายแห่ง ในลำน้ำแควใหญ่ คือ

- เขื่อนศรีนครินทร์ อยู่ที่บ้านเจ้าเพชร ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ เป็นเขื่อนแกนดินหินทั้ง สูง 135 เมตร ผลิตไฟฟ้า 360 เมกกะวัตต์

- เขื่อนท่าทุ่งนา ในอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นเขื่อนกั้นน้ำท่วมที่ถูกปล่อยจากเขื่อนศรีนครินทร์ ซึ่งสามารถสูบกลับไปผลิตไฟฟ้าได้อีก ผลิตกระแสไฟฟ้า 19,000 กิโลวัตต์ จำนวน 2 ชุด สามารถกักน้ำ 50 ล้าน ลบ.ม. เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าปีละ 126 ล้านกิโลวัตต์

- เขื่อนน้ำโจน อยู่ในลำน้ำโจนทางตอนเหนือของเขื่อนศรีนครินทร์ อยู่ในระหว่างรอการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

ส่วนในลำน้ำแควน้อยนั้น ก็มีโครงการสร้างเขื่อนเป็นช่วง ๆ ดังนี้ คือ

- เขื่อนเขาแหลม อยู่ในตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ ตัวเขื่อนมีความยาว 900 เมตร สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 300 เมกกะวัตต์

- โครงการเขื่อนแก่งป้อน โครงการเขื่อนบ้านหุเคย โครงการเขื่อนขวาง และโครงการเขื่อนบีคี่ ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาคความเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ แหล่งน้ำชลประทาน
ตลอดจนแหล่งน้ำเพื่อการพลังงานไฟฟ้า เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา
อุตสาหกรรม

๔.๒ ระบบการคมนาคม

การคมนาคม การคมนาคมในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถกระทำได้ทั้ง ๓ ทาง คือ
ถนน รถไฟ และเรือ

4.2.1 ถนน

(1) การติดต่อระหว่างจังหวัด

- ทางหลวงแผ่นดิน เป็นการคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดกาญจนบุรี
กับจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งสายที่สำคัญได้แก่ ทางหลวงสายที่ 323 เป็นเส้นทางถนนแสงชูโต ผ่าน
จังหวัดไปเชื่อมกับถนนเพชรเกษม เป็นทางลาดยาง ผ่านอำเภอบ้านโป่ง ระยะทางประมาณ 60
กิโลเมตร มีปริมาณยานพาหนะตลอดสาย 84,781 คัน/วัน

ทางหลวงสายที่ 324 เป็นทางลาดยาง ผ่านกาญจนบุรี-พนมทวน-
อุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ระยะทาง 62 กิโลเมตร ปริมาณยานพาหนะ 4,566 คัน/วัน

- ทางหลวงจังหวัด เป็นการคมนาคมภายในจังหวัด จากอำเภอเมือง
กาญจนบุรี กับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้คือ

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3199 เป็นทางลาดยาง ผ่านตำบล
ลาดหญ้า น้ำตกเอราวัณ เขื่อนศรีนครินทร์ ปริมาณยานพาหนะบนถนนสายนี้ 600 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3086 เป็นทางผ่านตำบลลาดหญ้า
อำเภอบ่อพลอย บ้านหนองรี บ้านหนองปรือ ส่วนถนนจากบ้านหนองปรือ-ถึงอำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นทางลูกรัง ปริมาณยานพาหนะที่ผ่านเส้นทางนี้ 6,747 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3306 เป็นทางลูกรัง ผ่านบ้านสระกระโจม
จังหวัดสุพรรณบุรี บ้านหนองปรือ และบ้านหนองรี อำเภอบ่อพลอย ปริมาณยานพาหนะที่ผ่าน 817 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3342 เป็นทางลาดยาง ผ่านอำเภอ
บ่อพลอย อำเภออุ้มทอง ปริมาณยานพาหนะที่ผ่าน 962 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3272 เป็นทางลาดยาง จากอำเภอ
ทองผาภูมิ บ้านไร่ ต่อจากบ้านไร่จนถึงเหมืองบิลอก เป็นทางลูกรัง และทางหิน มีปริมาณยาน
พาหนะประมาณ 127 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3229 เป็นทางลูกรัง จากทางหลวง
หมายเลข 323 ผ่านบ้านเก่า-เหมืองแร่รัตนบุรี สภาพถนนใช้การไม่ได้ในฤดูฝน

ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3305 เป็นทางลูกรัง จากริมแม่น้ำ
แม่กลอง ตรงข้ามท่าซูกโคน-ไรวโนทยาน-บ้านเก่า บรรจบกับถนนทางหมายเลข 3229

เมื่อพิจารณาปริมาณการจราจร จะเห็นได้ว่า ทางหลวงแผ่นดินสาย 323
ในช่วงถนนบ้านโป่ง-ท่ามะกา มีจำนวนรถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งถึงวันละ 2,480 คัน/วัน บ้านโป่ง-
กาญจนบุรี มีจำนวนรถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งถึง 2,787 คัน/วัน ช่วงท่ามะกา-กาญจนบุรี มีปริมาณ
รถบรรทุกใหญ่ถึงวันละ 972 คัน/วัน จะเห็นว่า ถนนดังกล่าวคือถนนแสงชูโต ได้เป็นถนนเศรษฐกิจ
ของจังหวัด เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีการจ้างงาน
มากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเพราะความสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบ และขนส่งผลผลิตออกจากโรงงาน

(2) การขนส่งสาธารณะภายในชุมชนของจังหวัดกาญจนบุรี

- กาญจนบุรี-คอนขมิ้น บริการวันละ 7 เที่ยว
- กาญจนบุรี-กลอนโคก บริการวันละ 38 เที่ยว
- กาญจนบุรี-มะขามเคี้ย บริการวันละ 36 เที่ยว
- กาญจนบุรี-เอราวัณ บริการวันละ 24 เที่ยว
- กาญจนบุรี-บ้านเก่า บริการวันละ 38 เที่ยว
- กาญจนบุรี-ลุ่มสุ่ม บริการวันละ 30 เที่ยว
- กาญจนบุรี-วัดสิงห์ บริการวันละ 38 เที่ยว
- กาญจนบุรี-ไทรโยค บริการวันละ 48 เที่ยว

- กาญจนบุรี-พนมทวน บริการวันละ 55 เที่ยว
- กาญจนบุรี-ลาดหญ้า บริการวันละ 48 เที่ยว
- กาญจนบุรี-หนองปรือ บริการวันละ 98 เที่ยว
- ท่ามะกา-มะขามเตี้ย บริการวันละ 72 เที่ยว
- ท่าเรือพนมทวน บริการวันละ 7 เที่ยว

การบริการในด้านสถานีรถโดยสารของจังหวัดกาญจนบุรีมีด้วยกัน 4 แห่งด้วยกัน ได้แก่ สถานีโดยสารอำเภอเมือง สถานีรถโดยสารตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง สถานีรถโดยสารอำเภอต่าง ๆ และสถานีรถโดยสารอำเภอท่ามะกา

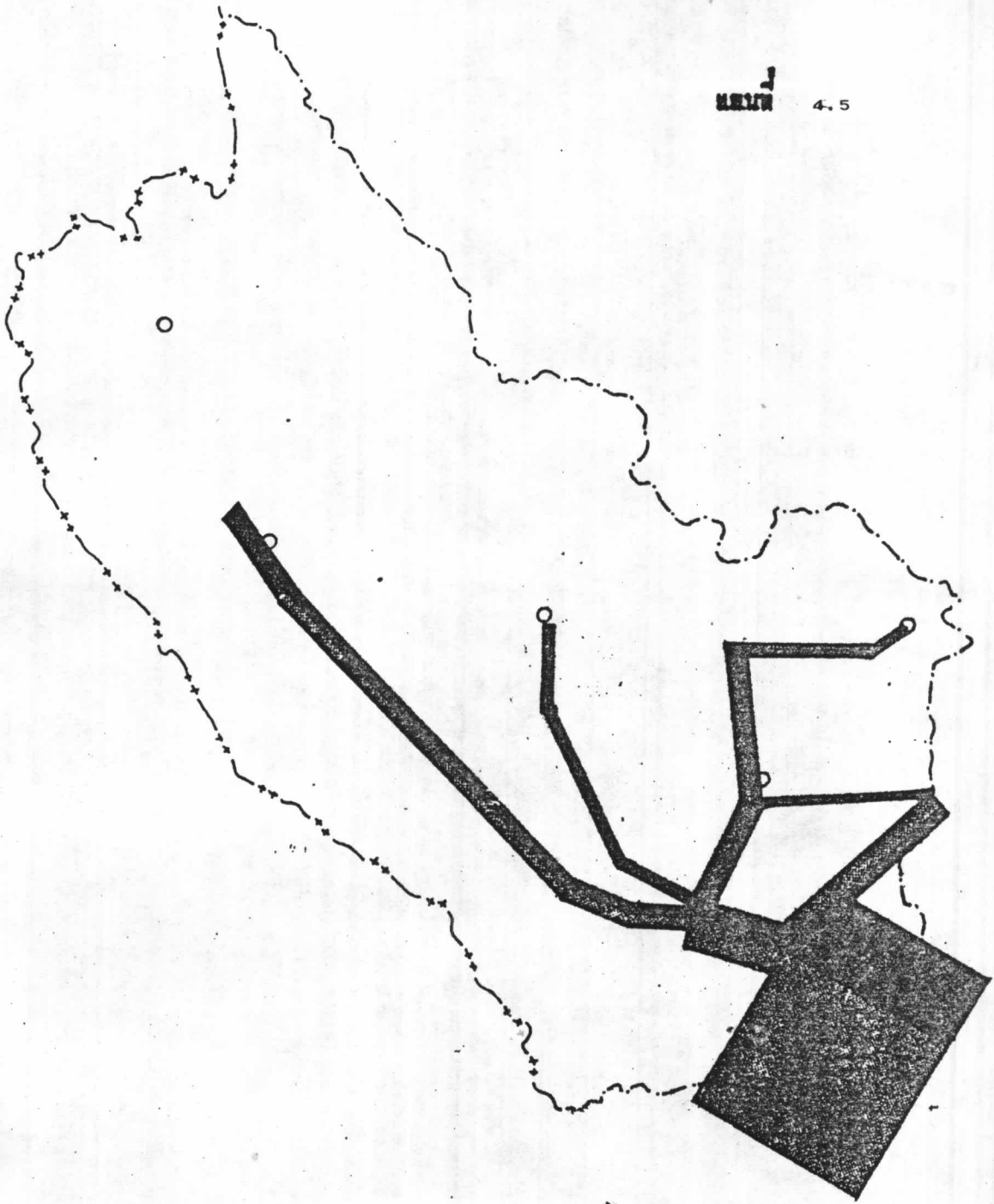
4.2.2 ทางรถไฟ การคมนาคมรถไฟหนึ่ง มีรถดีเซลสำหรับผู้โดยสาร และรถรวม (รถโดยสารและสินค้า) วันละ 8 ขบวน ทั้งเที่ยวไปและเที่ยวกลับ เดินทางจากสถานีรถไฟธนบุรี ผ่านสถานีนครปฐม-กาญจนบุรี-สะพานข้ามแม่น้ำแคว-วังโพ-น้ำตกเขาพัง ซึ่งเป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นในระหว่างสงครามมหาเอเซียบูรพา อันเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ นอกจากขบวนรถไฟตามปกติแล้ว ในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ จะมีรถไฟขบวนพิเศษอีกด้วย

4.2.3 ทางน้ำ การคมนาคมทางน้ำ เป็นทางลัดจรที่สำคัญมาแต่ก่อน ที่ถนนจะได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะในช่วงแม่น้ำแม่กลองยังมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจอยู่มาก

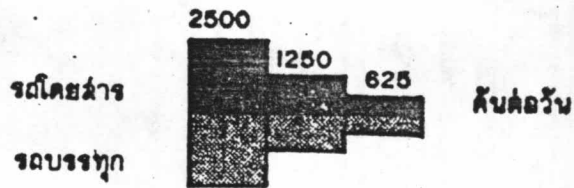
จะเห็นได้ว่า การคมนาคมขนส่งของจังหวัดกาญจนบุรีนั้น สะดวกทั้งทางบก และทางน้ำ สะดวกในการติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร โดยทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด นอกจากนี้ ก็ยังมีทางชนบทซึ่งเชื่อมระหว่างอำเภอและตำบล ตำบลต่อตำบล หมู่บ้านกับหมู่บ้าน เป็นทางในความรับผิดชอบของส่วนเร่งรัดพัฒนาชนบท หน่วยการพัฒนาเคลื่อนที่ของจังหวัดกาญจนบุรี

(ดูแผนที่ 4.5 ประกอบ)

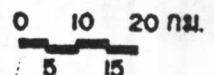
แผนที่ 4.5

ปริมาณการจราจรบนทางหลวง พ.ศ 2524

ที่มา : กรมทางหลวง

แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี

4.3 ประชากร

4.3.1 ลักษณะ และการกระจายตัวของประชากร

จังหวัดกาฬจนบุรี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 544,653 คน (ถึงมกราคม 2525) เป็นชาย 281,506 คน หญิง 263,147 คน คิดเป็นร้อยละ 51.69 และ 48.31 มีประชากรชายมากกว่าประชากรหญิง มีจำนวนครอบครัวทั้งหมด 88,053 ครอบครัว เฉลี่ยประชากรต่อครอบครัว เท่ากับ 6 คน/ครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ เป็นจำนวนครอบครัวเกษตรทั้งสิ้น 70,442 คน ซึ่งคิดเป็น 80 % ของประชากรทั้งจังหวัด ความหนาแน่นของประชากร 28 คน/ตารางกิโลเมตร (สถิติ ปี พ.ศ. 2524) ประชากรส่วนใหญ่ 40.44 % อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 15-44 ปี ซึ่งเป็นประชากรในวัยแรงงาน จังหวัดกาฬจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีชนหลายภาษา แต่ประมาณ 95 % เป็นคนไทย มีคนจีนประมาณ 4 % อาศัยอยู่ตามชุมชนใหญ่ เช่น อำเภอเมือง อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา ประชากรส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่ในเขตชนบท ประชากรอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุด คือ 23.72 % ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา 22.36 % และอำเภอท่าม่วง 17.58 %

4.3.2 ความหนาแน่นของประชากร จังหวัดกาฬจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างต่ำ คือ 28 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงสุด คือ อำเภอท่ามะกา ประมาณ 357 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าม่วงและอำเภอเมืองกาฬจนบุรี ประมาณ 164 คน และ 63 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอสังขละบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความเบาบางของประชากรสูงสุด ประมาณ 2 คนต่อตารางกิโลเมตร จะเห็นว่าพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นสูงส่วนใหญ่จะอยู่ทางตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด (ดูแผนที่ 4.6 ประกอบ)

4.3.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร พิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2519-2524 จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาฬจนบุรีมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูง ถึงร้อยละ 4.33 ต่อปี อำเภอทองผาภูมิ เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรสูงสุดถึงร้อยละ 16.75 รองลงมาได้แก่ อำเภอบ่อพลอย และอำเภอเมืองกาฬจนบุรี ประมาณร้อยละ 7.80 และ 5.54 ต่อปี พื้นที่ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงส่วนใหญ่จะอยู่ในแหล่งทรัพยากรของจังหวัด (ดูแผนที่ 4.7 ประกอบ)

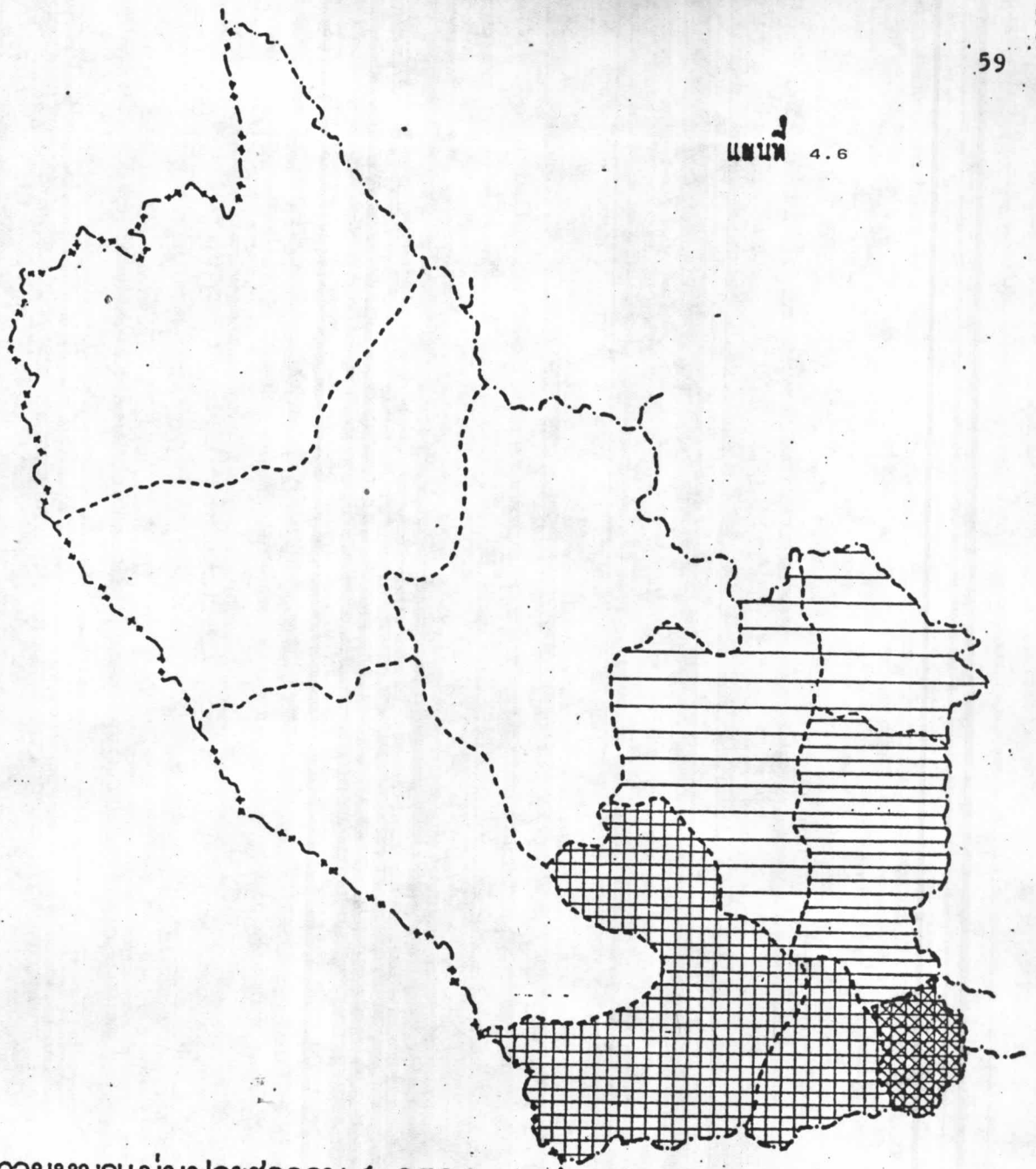
ตารางที่ 4.4 แสดงประชากรรายอำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2524

อำเภอ	พื้นที่	ประชากร		ความหนาแน่น ปี 2524	การเปลี่ยนแปลง		ประชากร เมือง
		ปี 2519	ปี 2524		ประชากร		
					จำนวน	ร้อยละต่อปี	
เมืองกาญจนบุรี	2,052.582	101,155	129,166	63	28,011	15.54	45,077
ท่าม่วง	585.440	52,602	95,745	164	13,143	3.18	19,717
ท่ามะกา	340.809	102,322	121,793	357	19,471	3.81	26,099
พนมทวน	1,157.777	62,614	66,710	58	4,096	1.31	12,761
บ่อพลอย	1,469.846	34,214	47,041	32	12,527	7.50	7,860
ไทรโยค	2,728.922	17,947	23,062	9	5,115	5.70	4,609
ทองผาภูมิ	3,655.171	7,359	13,523	4	6,164	16.75	2,365
สังขละบุรี	3,349.383	6,099	7,194	2	1,095	3.59	2,604
ศรีสวัสดิ์	3,295.951	9,662	11,344	3	1,682	3.48	850
เลาขวัญ	850.000	23,705	29,075	34	5,370	4.53	3,837
รวมทั้งจังหวัด	19,485.881	447,679	544,653	28	96,974	4.33	126,079

ที่มา : ทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

แผนที่ 4.6

ความหนาแน่นประชากรพ.ศ. 2524

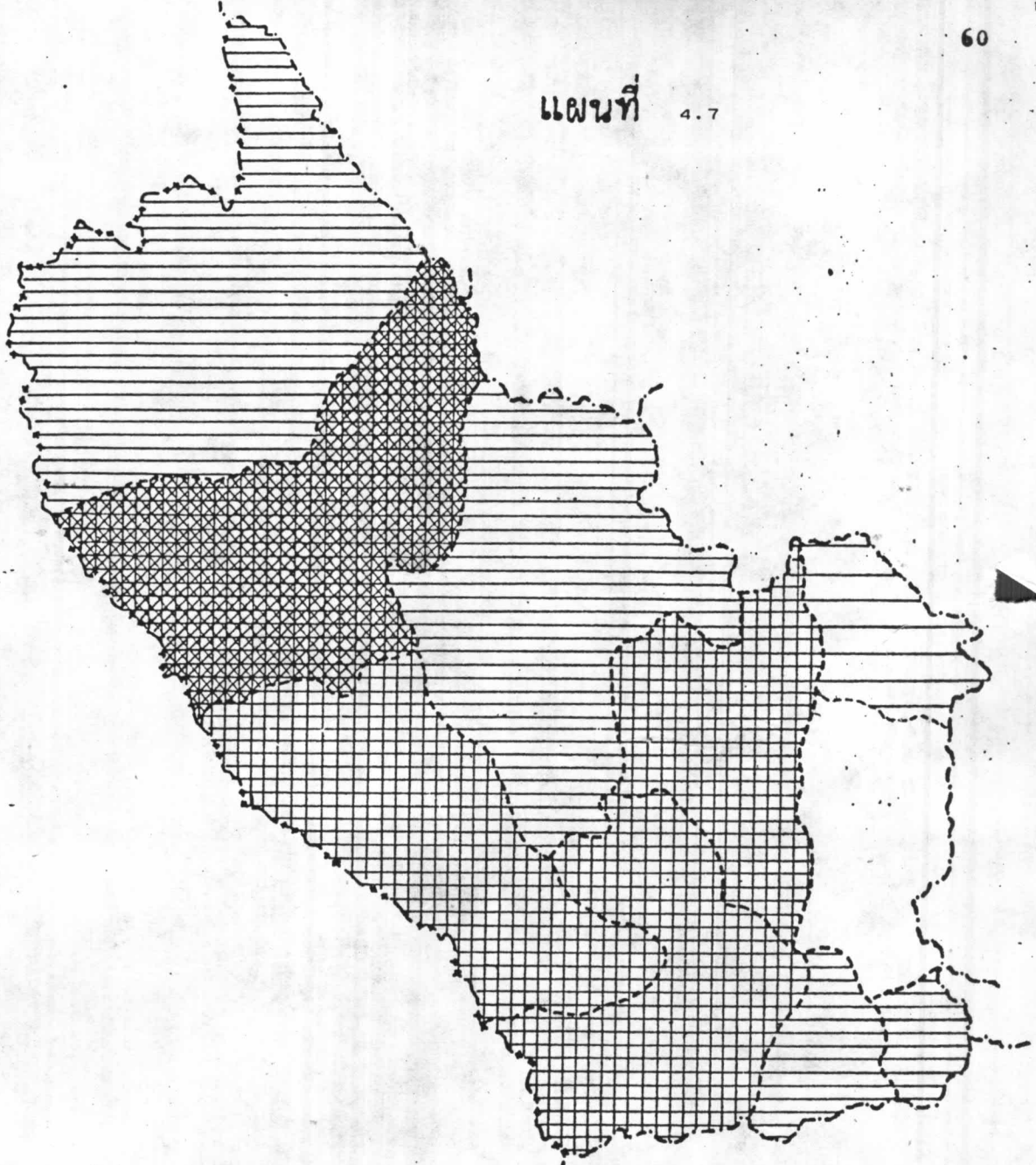
- มากกว่า 300
- 60 - 300
- 40 - 60
- 30 - 40
- น้อยกว่า 30 (คนต่อตารางกิโลเมตร)

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี

การเปลี่ยนแปลงประชากรระหว่างพ.ศ. 2514 - 2524

- มากกว่า 10
- 5 - 10
- 4 - 5
- 3 - 4
- 0 - 3 (ร้อยละ)

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร์ กรมการปกครอง

4.3.4 ประชากรเมือง และประชากรชนบท จังหวัดกาญจนบุรีมีประชากรเมืองทั้งสิ้น 132,079 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ของประชากรทั้งจังหวัด กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในอำเภอเมืองกาญจนบุรี มีอัตราส่วนของประชากรเมืองสูงสุด เป็นร้อยละ 35.99 รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง คิดเป็นร้อยละ 20.70 และ 15.63 ตามลำดับ อำเภอศรีสวัสดิ์ เป็นอำเภอที่มีประชากรเมืองน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.07 อัตราส่วนของประชากรเมือง : ประชากรชนบทของจังหวัดกาญจนบุรี เป็น 23 : 77 อำเภอเมืองกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ที่มีอัตราส่วนประชากรเมือง : ประชากรชนบท สูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด คือมีอัตราส่วน เช่น 35 : 65 สำหรับอำเภออื่น ๆ นั้น อัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบทต่ำกว่าค่าของจังหวัดทั้งสิ้น

4.3.5 การคาดประมาณประชากร เป็นการคาดประมาณแนวโน้มของประชากรในอนาคต โดยพิจารณาการเพิ่มของประชากรจากปี พ.ศ. 2514, 2524 จะเห็นว่าในอนาคต ปี พ.ศ. 2534 จังหวัดกาญจนบุรีจะมีประชากรทั้งสิ้น 846,965 คน โดยกระจาย อยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุดถึง 198,413 คน คิดเป็นร้อยละ 23.43 รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา มีจำนวน 168,920 คน และอำเภอท่าม่วง 140,154 คน คิดเป็นร้อยละ 19.94 และ 16.55 ตามลำดับ (ดูตาราง 4.4 และ 4.5 ประกอบ)

4.4 การบริการสังคม

การบริการสังคมในจังหวัดกาญจนบุรีที่สำคัญ มี 2 อย่าง คือ การบริการทางการศึกษา และการบริการสาธารณสุข

4.4.1 การบริการการศึกษา จะเป็นเครื่องช่วยให้ประชากรในสังคมเติบโต เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เป็นแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถ ปัจจุบัน จังหวัดกาญจนบุรี มีการให้บริการการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป จนถึงระดับมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครู มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมฝึกหัดครู และมีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 491 แห่ง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 111,760 คน จำนวนครูทั้งหมด 6,420 คน ซึ่งแยกตามระดับการศึกษา และสังกัดที่รับผิดชอบ ดังตารางที่ 4.6 จะเห็นว่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นที่ตั้งของสถานที่ให้บริการการศึกษามากที่สุด ประมาณ 21 %

ตารางที่ 4.5 แสดงการคาดประมาณประชากรรายอำเภอ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

อำเภอ	ประชากร		อัตราเพิ่ม	ประชากร ปี 2534	ร้อยละ
	ปี 2514	ปี 2524			
เมืองกาฬสินธุ์	84,081	129,166	4.386	198,413	23.43
ท่าม่วง	65,407	95,745	3.884	140,154	16.55
ท่ามะกา	87,814	121,793	3.325	168,920	19.94
พนมทวน	48,982	66,710	3.137	90,852	10.73
บ่อพลอย	22,929	47,041	7.450	96,509	11.39
โทรชัย	13,080	23,062	5.834	40,662	4.80
ทองผาภูมิ	8,471	13,523	4.788	21,588	2.55
สังขละบุรี	7,104	7,194	0.013	7,285	0.86
ศรีสวัสดิ์	4,687	11,344	9.240	27,456	3.24
เลขาวิฤ	15,335	29,075	6.606	55,126	6.51
รวมทั้งจังหวัด	357,890	544,653	4.288	846,965	100.00

รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่ามะกา ประมาณ 13 % และรองลงมา คือ อำเภอพนมทวน ประมาณ 12 % และอำเภอท่าม่วงประมาณ 11 % (ดูตารางที่ 4.7 ประกอบ)

4.4.2 การให้บริการสาธารณสุข

การบริการสาธารณสุข เป็นการบริการของรัฐที่สำคัญสำหรับประชากรในสังคม และมีผลต่อเศรษฐกิจ ก็คือ ถ้าประชากรมีสุขภาพแข็งแรง แรงงานที่มีก็จะเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดกาญจนบุรีมีการให้บริการสาธารณสุขทั้งหมด 96 แห่ง (โรงพยาบาล และสถานีอนามัย) สถิติ ปี พ.ศ. 2524 ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชากร มีจำนวนเตียง 518 เตียง จำนวนแพทย์ 25 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อจำนวนเตียง เท่ากับ 1 : 20 มีจำนวนคนไข้ (เฉพาะโรงพยาบาล) คนไข้นอก 150,296 คน จำนวนคนไข้ใน 38,692 คน จำนวนแพทย์ต่อคนไข้ เท่ากับ 1 : 7,559 คน สถานที่ให้บริการทางสาธารณสุขนั้น มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 1 แห่ง โรงพยาบาลขนาดกลาง 1 แห่ง และโรงพยาบาลขนาดเล็กอีก 5 แห่ง (เป็นโรงพยาบาลระดับอำเภอ)

(ดูตารางที่ 4.8 และแผนที่ 4.8 ประกอบ)

4.5 สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดกาญจนบุรี ประชากรมีรายได้จากผลผลิตการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยจะเห็นได้จากมูลค่าของผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ในยอดปี พ.ศ. 2515-2519 มีผลผลิตเกษตรถึงร้อยละ 43.91 ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด รายได้เฉลี่ยประชากรในปี พ.ศ. 2519 เท่ากับ 4,409.98 บาท ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรในภาคตะวันตก ซึ่งเท่ากับ 4,296 บาท ซึ่งนับว่าเศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2524 จะเห็นว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดกาญจนบุรีสูงขึ้นมาก ผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่นำรายได้ให้กับจังหวัดมากที่สุด ประมาณร้อยละ 35 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ 8.30 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด รายได้เฉลี่ยของประชากร ปี พ.ศ. 2524

ตารางที่ 4.6 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในจังหวัดกาฬจนบุรี ปี พ.ศ. 2524

อำเภอ	ประถมศึกษา				มัธยมศึกษา			
	แห่ง	นักเรียน	ครู	ครู : นร.	แห่ง	นักเรียน	ครู	ครู : นร.
เมืองกาญจนบุรี	92	14,833	908	1 : 16	4	4,011	235	1 : 17
ท่าม่วง	48	12,819	734	1 : 17	5	4,424	266	1 : 17
ท่ามะกา	52	16,550	882	1 : 19	4	3,300	204	1 : 16
พนมทวน	59	11,139	665	1 : 17	3	640	53	1 : 12
บ่อพลอย	47	9,609	510	1 : 19	2	565	33	1 : 17
ไทรโยค	37	4,254	290	1 : 15	1	285	20	1 : 14
ทองผาภูมิ	27	2,856	188	1 : 16	1	164	12	1 : 14
ศรีสวัสดิ์	21	2,217	179	1 : 12	1	100	7	1 : 14
สังขละบุรี	16	1,195	99	1 : 12	1	89	7	1 : 13
เลาขวัญ	44	7,358	413	1 : 18	1	142	10	1 : 14
รวม	443	84,920	4,962	1 : 17	23	13,720	847	1 : 16

ที่มา : การประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี
 สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี
 สำนักงานเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 4.7 แสดงสถิติการศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2524

อำเภอ	โรงเรียนราษฎร์				อาชีวศึกษา				วิทยาลัยครู			
	แห่ง	นักเรียน	ครู	ครู : นร.	แห่ง	นักเรียน	ครู	ครู : นร.	แห่ง	นักเรียน	ครู	ครู : นร.
เมืองกาญจนบุรี	5	3,678	180	1 : 20	4	1,502	109	1 : 14	1	2,218	89	1 : 25
ท่าม่วง	3	2,555	92	1 : 28	-	-	-	-	-	-	-	-
ท่ามะกา	9	2,566	105	1 : 24	-	-	-	-	-	-	-	-
พนมทวน	1	307	19	1 : 16	-	-	-	-	-	-	-	-
บ่อพลอย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
โทรโขก	1	70	7	1 : 10	-	-	-	-	-	-	-	-
ทองผาภูมิ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ศรีสวัสดิ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สังขละบุรี	1	224	10	1 : 22	-	-	-	-	-	-	-	-
เลาขวัญ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	20	9,400	413	1 : 23	4	1,502	109	1 : 14	1	2,218	89	1 : 25

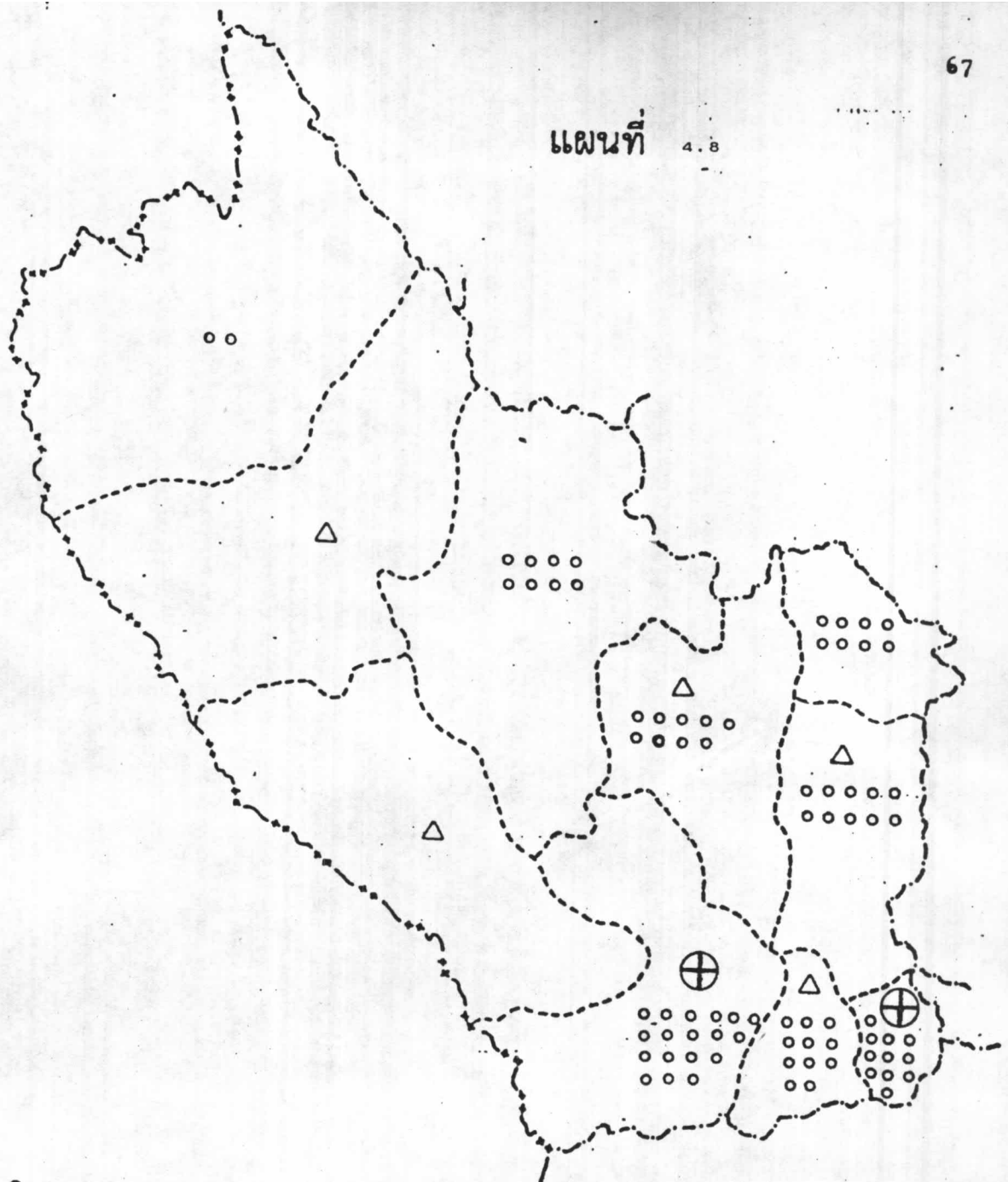
ที่มา : การประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี
 สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี
 สำนักงานเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 4.8 แสดงสถิติสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2524

อำเภอ	โรงพยาบาล (ระดับ)	ขนาดเตียง	จำนวนแพทย์ (คน)	คนไข้ (คน)	จำนวนสถานี อนามัย (แห่ง)	อัตราส่วนจำนวนเตียง ต่อประชากร
เมืองกาญจนบุรี	รพจ. พหล ฯ	302	10	คนไข้ใน 24,568 คนไข้นอก 56,158	18	1 : 427
ท่าม่วง	รพอ. ท่าม่วง	10	2	คนไข้ใน 1,621 คนไข้นอก 13,110	11	1 : 9,575
ท่ามะกา	รพจ. มະการักษ์	160	5	คนไข้ใน 9,009 คนไข้นอก 22,644	11	1 : 761
บ่อพลอย	รพอ. บ่อพลอย	10	2	คนไข้ใน 1,346 คนไข้นอก 8,233	9	1 : 4,704
พนมทวน	รพอ. พนมทวน	10	2	คนไข้ใน 1,000 คนไข้นอก 8,303	9	1 : 6,671
เลาขวัญ	- "	-	-	-	-	-
สังขละบุรี	-	-	-	-	-	-
ทองผาภูมิ	รพอ. ทองผาภูมิ	10	2	คนไข้ใน 529 คนไข้นอก 38,697	6	1 : 1,352
ไทรโยค	รพอ. ไทรโยค	10	2	คนไข้ใน 619 คนไข้นอก 3,151	7	1 : 2,306
ศรีสวัสดิ์	-	-	-	-	-	-
รวม	7 แห่ง	512	25	คนไข้ใน 38,692 คนไข้นอก 150,296	89	1 : 1,064

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

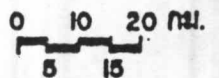
แผนที่ 4.8

จำนวนสถานบริการสาธารณสุข พ.ศ. 2524 (แห่ง)

- ⊕ โรงพยาบาลระดับจังหวัด
- △ โรงพยาบาลระดับอำเภอ
- สถานีนอมน้ำย

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

ของจังหวัดกาญจนบุรี สูงถึง 13,860 บาท (ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2515) ซึ่งเทียบกับรายได้ของประชากรภาคตะวันตก เฉลี่ยต่อบุคคล ปี พ.ศ. 2524 เท่ากับ 7,603 บาทเท่านั้น ซึ่งแสดงว่า จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีเศรษฐกิจโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีมากในภาคตะวันตก และมีแนวโน้มการผลิตด้านอุตสาหกรรมสูงขึ้นในอนาคต (ดูตารางที่ 4.9)

จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรี นั้น มีศักยภาพสูงในการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ จากลักษณะที่ตั้งที่ไม่ห่างไกลกรุงเทพมหานครมากนัก ตั้งอยู่ใกล้กับเมืองหลัก คือ จังหวัดราชบุรี และตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาค สามารถติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงได้สะดวกทั้งทางถนน รถไฟ อุตสาหกรรมโทรคมนาคม สามารถติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงได้สะดวกทั้งทางถนน รถไฟ อุตสาหกรรมโทรคมนาคม ที่เป็นป่าไม้ แร่ธาตุ ดินสมบูรณ์ทางการเกษตร ซึ่งทำให้เกิดผลผลิตทางการเกษตรสูง ได้แก่ พืชไร่ และข้าว ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมทางการเกษตรที่สำคัญ เมื่อพิจารณาในด้านประชากร จะเห็นว่า จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรสูงถึงร้อยละ 4.33 และเป็นปัจจัยที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงประชากรสูง ก็คือการอพยพย้ายถิ่นของประชากร จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีการได้ดุลย์การย้ายถิ่นของประชากรสูงสุดในภาคตะวันตก นั่นก็คือ จังหวัดกาญจนบุรีก็มีความพร้อมทั้งทรัพยากรมนุษย์ด้วย เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์จังหวัด จะพบว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาอุตสาหกรรมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 35 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสูงถึงร้อยละ 8.30 ต่อปี ดังนั้น แนวโน้มในอนาคตจึงคาดว่า จังหวัดกาญจนบุรีจะเติบโตขึ้นด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างแน่นอน

4.6 ระดับการพัฒนาของพื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรี

โดยการพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ทางประชากร กายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ คือ

1. ปัจจัยทางประชากร พิจารณาจากความหนาแน่นของประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร และสัดส่วนระหว่างประชากรเมือง : ชนบท
2. ปัจจัยทางกายภาพ พิจารณาจากเส้นทางคมนาคมต่อพื้นที่ ปริมาณการใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมทั้งจังหวัด
3. ปัจจัยทางสังคม พิจารณาจากจำนวนแพทย์ต่อคนไข้นอก และจำนวนครูต่อนักเรียน

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากรายได้ตัวเฉลี่ยต่อบุคคล เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรต่อประชากร

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวัดระดับการพิจารณาของพื้นที่ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัด ระดับการพัฒนาของอำเภอต่าง ๆ ใช้วัดจากตัวแปรต่าง ๆ ในปัจจัยดังกล่าวข้างต้นด้วยวิธีการรวมคะแนนมาตรฐาน¹ ซึ่งสามารถเรียงลำดับของการพัฒนาในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ จากสูงไปต่ำ ดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

1. อำเภอท่ามะกา	คะแนนมาตรฐาน	๑.๐๖	
2. อำเภอเมืองกาญจนบุรี	คะแนนมาตรฐาน	๐.๕๗	
3. อำเภอท่าม่วง	คะแนนมาตรฐาน	๐.๓๗	
4. อำเภอพนมทวน	คะแนนมาตรฐาน	๐.๒๒	
5. อำเภอไทรโยค	คะแนนมาตรฐาน	๐.๒๑	
6. อำเภอบ่อพลอย	คะแนนมาตรฐาน	๐.๑๔	
7. อำเภอเลาขวัญ	คะแนนมาตรฐาน	๐.๐๔	
8. อำเภอทองผาภูมิ	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๐๖	
9. อำเภอศรีสวัสดิ์	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๗๐	
10. อำเภอสังขละบุรี	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๘๔	

1

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์

และท่าปกเจริญผล, ๒๕๒๕.

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากรายได้ตัวเฉลี่ยต่อบุคคล เนื้อที่ถือครองเพื่อ
การเกษตรต่อประชากร

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวัดระดับการพิจารณาของพื้นที่ ซึ่งจะ
ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัด ระดับการพัฒนาของอำเภอต่าง ๆ
ใช้วัดจากตัวแปรต่าง ๆ ในปัจจัยดังกล่าวข้างต้นด้วยวิธีการรวมคะแนนมาตรฐาน¹ ซึ่งสามารถ
เรียงลำดับของการพัฒนาในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ จากสูงไปต่ำ ดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

1. อำเภอท่ามะกา	คะแนนมาตรฐาน	๑.๐๖	
2. อำเภอเมืองกาญจนบุรี	คะแนนมาตรฐาน	๐.๕๗	
3. อำเภอท่าม่วง	คะแนนมาตรฐาน	๐.๓๗	
4. อำเภอพนมทวน	คะแนนมาตรฐาน	๐.๒๒	
5. อำเภอไทรโยค	คะแนนมาตรฐาน	๐.๒๑	
6. อำเภอบ่อพลอย	คะแนนมาตรฐาน	๐.๑๔	
7. อำเภอเลาขวัญ	คะแนนมาตรฐาน	๐.๐๔	
8. อำเภอทองผาภูมิ	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๐๖	
9. อำเภอศรีสวัสดิ์	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๗๐	
10. อำเภอสังขละบุรี	คะแนนมาตรฐาน	-๐.๔๔	

¹ ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
และทำปกเจริญผล, ๒๕๒๕.

ระดับของการพัฒนาในพื้นที่อำเภอสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ด้วยวิธีการทางสถิติ^๒
คือ

- กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาสูง
- กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาปานกลาง
- กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาต่ำ

1. กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาสูง ได้แก่ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง และ อำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม สถาบันราชการ และสถาบันการศึกษา ของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ
2. กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาปานกลาง ได้แก่ อำเภออู่ทอง อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน และอำเภอไทรโยค ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรด้านพืชไร่ ของ จังหวัดที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูง
3. กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาต่ำ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอศรีสวัสดิ์ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศเป็นที่สูงและภูเขา มีทรัพยากรที่สำคัญคือ แร่ และ ป่าไม้ แต่เนื่องจากเส้นทางคมนาคมคิดค่อมไม่สะดวก จึงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของประชากรเบาบาง พื้นที่ดังกล่าว จึงมีศักยภาพต่ำในการพัฒนา (ดูตารางที่ 4.10, ๑๙๙๑ และแผนที่ 4.9 ประกอบ)

ดังนั้น ในการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี จึงควรพิจารณา พื้นที่กลุ่มที่ 1 ซึ่งได้แก่ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง และอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นกรณี พิเศษ เพราะในพื้นที่ดังกล่าว มีศักยภาพสูงในการพัฒนาอยู่แล้ว รัฐบาลจะเสียค่าใช้จ่ายในการ พัฒนาต่ำ และเกิดผลให้เร็วกว่าพื้นที่ในกลุ่มอื่น และการพัฒนาอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะเกิด ในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้จากสภาพปัจจุบันที่เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ประมาณร้อยละ 7๘ ของ โรงงานทั้งจังหวัด ดังนั้นการวิจัยของการพัฒนาอุตสาหกรรม จึงจะพิจารณาในรายละเอียดของ อุตสาหกรรมในพื้นที่ดังกล่าว

^๒ ค่าสูง $\gg \bar{X} \pm 0.๒๕ S.D.$, ค่ากลาง = $\bar{X} \pm 0.๒๕ S.D.$, ค่าต่ำ $\leq \bar{X} - 0.๒๕ S.D.$

ตารางที่ 4.10 แสดงการพัฒนาในระดับต่างๆในจังหวัดกาญจนบุรี โดยวัดจากคะแนนมาตรฐาน

ปัจจัยที่จัดลำดับ	อำเภอ									
	เมืองา	ท่ามะกา	ท่าม่วง	พนมทวน	บ่อพลอย	ไทรโยค	ทองผาภูมิ	สังขละบุรี	ศรีสวัสดิ์	เลขาวิท
<u>ปัจจัยทางประชากร</u>										
ความหนาแน่นของประชากร	-0.09	2.56	0.82	-0.13	-0.36	-0.57	-0.62	-0.63	-0.63	-0.35
อัตราความเติบโต (ปี 2514 - 2524)	-0.18	-0.60	-0.38	-0.67	1.00	0.30	-0.03	-1.88	1.69	0.67
ประชากรเมือง ประชากรชนบท	2.31	0.95	0.50	0.01	-0.33	-0.56	-0.72	-0.71	-0.83	-0.62
รวม	0.68	0.97	0.31	-0.26	0.10	-0.25	-0.46	-1.07	0.08	-0.10
<u>ปัจจัยทางกายภาพ</u>										
เส้นทางคมนาคม/พื้นที่ (กม.)	0.67	1.67	1.20	0.67	0.33	-0.33	-1	-1	-1	-1.33
ปริมาณการใช้ไฟฟ้าอุตสาหกรรมทั่วจังหวัด	1.74	2.04	-0.32	-0.50	-0.50	-0.43	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
รวม	1.21	1.86	0.88	0.09	-0.09	-0.36	-0.75	-0.75	-0.75	-0.92
<u>ปัจจัยทางสังคม</u>										
แพทย์ : คนไข้นอก	0.18	-0.01	0.34	-0.08	-0.08	-0.53	2.58	-0.80	-0.80	-0.20
ครู : นักเรียน	0.33	1.15	0.74	1.05	1.15	-0.49	-0.49	-1.31	-1.72	1.97
รวม	0.35	0.57	0.54	0.97	0.54	-0.51	1.05	-1.06	-1.26	0.59
<u>ปัจจัยทางเศรษฐกิจ</u>										
รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (บาท)	0.78	2.50	0.10	-0.57	-0.50	-0.53	0.16	0.57	-0.58	-0.66
เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรต่อประชากร	-0.68	-0.83	-0.63	0.65	0.55	2.53	-0.29	-0.34	-1.13	2.24
รวม	0.05	0.84	-0.27	0.08	0.03	3.00	-0.07	-0.46	-0.86	0.79
รวมทั้งสิ้น	0.57	1.06	0.37	0.22	0.15	0.21	-0.06	-0.84	-0.70	0.09

